NN 53/2018 (8.6.2018.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-1534/2016 od 3. svibnja 2018.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1065

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Ingrid Antičević Marinović, predsjednica Vijeća, te suci Mato Arlović, Snježana Bagić, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić i Miroslav Šumanović, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Aleksandar Milojković iz Zagreba, kojeg zastupa Damir Mokrović, odvjetnik iz Zagreba, na sjednici održanoj 3. svibnja 2018. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se odbija.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Aleksandar Milojković iz Zagreba (u daljnjem tekstu: podnositelj) podnio je ustavnu tužbu u povodu presude i rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev-x-167/13-2 od 8. rujna 2015., donesenu u pravnoj stvari radi predaje u posjed stana u Zagrebu, Jadranska 3, odnosno radi donošenja presude koja zamjenjuje ugovor o najmu stana.

Presudom i rješenjem Vrhovnog suda prihvaćena je (u dijelu koji sadrži presudu) revizija tužitelja – protutuženika u sporu, Jakše Tomića i Mirjane Rišner, izjavljena na temelju članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine« broj broj 53/91., 91/92., 112/99., 117/03., 84/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst i 25/13.; u daljnjem tekstu: ZPP; tzv. izvanredna revizija) protiv presude i rješenja Županijskog suda u Zagrebu broj: Gž-3827/08-3 od 10. listopada 2012. te je preinačena navedena drugostupanjska presuda, kao i prvostupanjska presuda i rješenje Općinskog suda u Zagrebu broj: Ps-1213/03 od 21. veljače 2008., na način da je prihvaćen tužbeni zahtjev tužitelja – protutuženika u sporu, a odbijen protutužbeni zahtjev tuženika – protutužitelja u sporu (ovdje podnositelja ustavne tužbe).

Prethodno je navedenom drugostupanjskom presudom i rješenjem bila potvrđena prvostupanjska presuda i rješenje, a njome je tužbeni zahtjev tužitelja – protutuženika u sporu (na predaju stana u posjed) bio odbijen, dok je protutužbeni zahtjev podnositelja (na donošenje presude koja zamjenjuje ugovor o najmu stana) bio prihvaćen.

2. U ustavnoj tužbi podnositelj ističe da su mu osporenom presudom i rješenjem Vrhovnog suda povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 14. stavkom 2., člankom 29. stavkom 1. i člankom 34. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) odnosno člankom 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02., 1/06.; daljnjem tekstu: Konvencija).

Predlaže ukidanje osporene presude i rješenja te vraćanje predmeta Vrhovnom sudu na ponovni postupak.

2.1. Podneskom od 15. svibnja 2017. podnositelj, na temelju članka 67. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), predlaže donošenje rješenja o odgodi ovrhe osporene revizijske odluke do donošenja odluke Ustavnog suda, budući da je ovrha zakazana za 3. srpnja 2017.

Navodi da je star 60 godina, nema drugih nekretnina, nije zaposlen i nema prihoda, cijeli život živi u spornom stanu, znatno prije nego su današnji vlasnici stana to postali, a iseljenjem iz njega završio bi na ulici kao beskućnik. Također navodi da je u sanaciju spornog stana uložio svu svoju ušteđevinu, zbog čega pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu vodi parnični postupak (P-4361/16) protiv Jakše Tomića i Mirjane Rišner, radi naknade za izvršena ulaganja.

Nakon toga, nizom naknadnih podnesaka podnositelj požuruje donošenje rješenja o odgodi ovrhe (koja je nakon odgode ovrhe zakazane za 3. srpnja 2017. bila zakazana za 23. veljače 2018., kada je također odgođena, dok je u vrijeme donošenja ove odluke ovrha zakazana za 30. svibnja 2018. u 10,00 sati zaključkom Općinskog građanskog suda u Zagrebu od 21. ožujka 2018., kojeg je podnositelj dostavio Ustavnom sudu). Naknadnim podnescima – požurnicama podnositelj, međutim, dopunjava ustavnu tužbu činjeničnim navodima kao što je, primjerice, da podnositelj u stanu živi s kćerkom koja

je 2014. odnosno 2017. godine rodila dvoje djece, koja također žive u spornom stanu, da je on dragovoljac Domovinskog rata u kojem je izgubio sluh, ali ne prima nikakve naknade, da su vlasnici stana imućne osobe starije dobi koji imaju u vlasništvu još nekoliko stanova, iako to ne priznaju, da im je ponudio otkup spornog stana, što su oni odbili, već stan namjeravaju prodati trećoj osobi, iako po Zakonu o najmu stanova postoji pravo prvokupa u korist najmoprimca, da je u parničnom postupku P-4361/16 zatražio osiguranje dokaza koje se mjesecima ne provodi iz nepoznatih razloga, a promijenjena je i uredujuća sutkinja, da je podnositelj lošeg zdravstvenog stanja te, među ostalim, boluje od dijabetesa. Iznosi i pojedina pravna stajališta kao što je, primjerice, stajalište da pravna stečevina Europske unije status zaštićenog najmoprimca izjednačava s vlasništvom, da su prema članku 13. Zakona o najmu stanova (»Narodne novine« broj 91/96. i 48/98. – odluka i rješenje USRH broj: U-I-762/1996 i dr.), vlasnici bili dužni održavati stan, što nikada nisu činili, već je on sam bio prinuđen urediti stan, na što je utrošio preko 30.000,00 eura, kao i da su u ovoj pravnoj stvari nižestupanjske presude u njegovu korist preinačene, kako navodi, »pod nerazjašnjenim okolnostima po »izvanrednoj« reviziji.

3. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis predmeta Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: Ps-1213/03.

4. Ustavna tužba je pravodobna i dopuštena.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

5. Rješenjem Komiteta za građevinarstvo, stambene i komunalne poslove od 17. svibnja 1985. podnositelj je utvrđen nositeljem stanarskog prava na stanu u Zagrebu, Jadranska 3, nakon smrti njegove bake Danijele Diklić, s kojom je podnositelj živio u ekonomskoj zajednici, a koja je u istom stanu prethodno živjela i sa svojim ranije preminulim suprugom Antunom Diklićem, koji je bio nositelj stanarskog prava. Istim rješenjem obvezan je podnositelj plaćati određeni iznos stanarine davatelju stana na korištenje (vlasniku stana) – Mati Tomiću iz Zadra, ocu i pravnom predniku tužitelja u konkretnom sporu – kao i druge pristojbe i troškove, te stan održavati pažnjom dobrog gospodara.

Podnositelj je u travnju 1997. od vlasnika stana, Mate Tomića, zatražio sklapanje ugovora o najmu stana sa zaštićenom najamninom, na što je Mate Tomić pisanim putem izrazio svoju načelnu spremnost za sklapanje takvog ugovora. Sporazumjeli su se da se najamnina plaća jednom godišnje. Podnositelj je u lipnju 1998. Mati Tomiću uputio i nacrt ugovora (s izračunom najamnine te uz navođenje svoje supruge Zdenke Grubišić Milojković i kćeri Petre Milojković kao članova domaćinstva), radi potpisivanja, ali do svoje smrti 9. travnja 2002. Mate Tomić ugovor nije potpisao.

Tužitelji u konkretnom sporu postali su suvlasnici spornog stana nasljeđivanjem iza pok. Mate Tomića te su uknjižili svoje pravo (su)vlasništva na temelju rješenja o nasljeđivanju koje je postalo pravomoćno 18. prosinca 2002.

5.1. Dana 29. listopada 2003. podnijeli su protiv podnositelja tužbu radi iseljenja i vraćanja stana tužiteljima u vlasnički posjed.

Podnositelj je 16. prosinca 2003. ustao protutužbom radi donošenja presude koja zamjenjuje ugovor o najmu spornog stana.

Prema sadržaju prvostupanjske presude, u prvostupanjskom postupku je utvrđeno da su podnositelj odnosno njegova supruga plaćali stanarinu Mati Tomiću za 1999. i 2000. godinu te za razdoblje od siječnja do kolovoza 2001. godine. Prema dopisu Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. iz 2004. godine, računi za potrošnju vode nisu podmireni od 1998. godine nadalje, zbog čega postoji dugovanje u iznosu od gotovo 13.000,00 kuna te je pokrenut ovršni postupak i poduzete mjere otkapčanja mjernog uređaja i ispostavljanja završnog obračuna. Također postoji nepodmireno dugovanje na ime potrošnje električne energije (prosinac 2003./studeni 2004.) u iznosu od gotovo 19.000,00 kuna, na ime komunalne naknade (1995./studeni 2004.) u iznosu od 3.365,35 kuna, na ime vodoprivredne naknade (1998./listopad 2004.) u iznosu od 934,00 kune i dr.

Utvrđeno je i da je na adresi spornog stana od 1993. registrirana tvrtka Ming d.o.o., a od 1998. i tvrtka Pipo&Saša d.o.o. (brisana iz sudskog registra 2003. godine) te da na adresu stana pristižu poštanske pošiljke za te tvrtke.

U rujnu 2003. tužitelji su podnositelju uputili pismeno nazvano »opomena pred tužbu«, u kojoj zahtijevaju njegovo iseljenje te navode da je podnositelj imao obvezu s njihovim pravnim prednikom sklopiti ugovor o najmu stana, ali da bi taj ugovor, i da je sklopljen, prestao važiti po sili članka 19. stavka 1. točaka 1., 2., 4. i 5. Zakona o najmu stanova, budući da ne plaća najamninu i druge obveze, da bez odobrenja vlasnika stan daje stan u podnajam navedenim tvrtkama i podstanarki Ani Milošević, da vlasnike stana nije u zakonskom roku obavijestio o nakani sklapanja ugovora o najmu stana, a uz to je vlasnik stana u Zagrebu i stambenog objekta u Slanom pokraj Dubrovnika.

Utvrđeno je da podnositelj nije potpisao povratnicu za ovu pošiljku, ali je tijekom postupka sam iskazao da ju je primio.

U kolovozu 2004. izrađen je nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke iz kojeg je razvidno da se u podu ulaznog hola spornog stana nalazi rupa dimenzija oko 120x120 cm, dubine oko 150 cm, nastala urušavanjem betonske ploče uslijed oštećenja kanalizacijske instalacije i curenja vode te ispiranja zemljane podloge ispod ploče, zbog čega je došlo do daljnjih oštećenja na parketima i dijelu vodovodne instalacije.

U veljači 2006. tužitelji su podnositelju uputili pisani otkaz najma stana, sadržaja sličnog prethodnoj opomeni, te zatražili njegovo iseljenje u roku od tri mjeseca. Ponovo su mu pisani otkaz uputili u ožujku 2006., dodajući da najam stana otkazuju i zbog razloga iz članka 21. Zakona o najmu stanova, jer da prvotužitelj, u dogovoru s drugotužiteljicom, ima namjeru u sporni stan useliti svoju punoljetnu kćerku i tako riješiti njezino stambeno pitanje.

Prvostupanjski sud je utvrdio da su navedeni pisani otkazi tijekom ožujka 2006. podnositelju upućivani na adresu spornog stana i na još dvije adrese, ali su sve pošiljke vraćene s naznakom »obaviješten – nije podigao pošiljku«. Također je utvrđeno da podnositelj nije evidentiran kao vlasnik ili korisnik nekretnina na području Grada Zagreba, ali da je suvlasnik kuće u k.o. Zaton, da zaštićena najamnina za sporni stan (prema izračunu od 6. veljače 2006.) iznosi 261,33 kune te da se u spornom stanu nije obavljala poslovna djelatnost niti su se primale stranke.

U prvostupanjskom postupku utvrđeno je i to da je s podnositeljem i njegovom kćerkom u razdoblju od godinu dana prije smrti Mate Tomića u istom stanu živjela kćerkina prijateljica Ana Milošević, bez plaćanja naknade, da podnositelj nakon smrti Mate Tomića nije plaćao najamninu, a da ni prije ni nakon njegove smrti nije podmirivao režijske troškove, zbog teške financijske situacije, jer je podnositelj bez prihoda. Do primitka opomene pred tužbu od 23. rujna 2003. podnositelj nije imao saznanja tko su nasljednici pok. Mate Tomića. Podnositelj i njegova kćerka u stanu su živjeli do kolovoza 2004., kada se urušio pod u predsoblju, zbog čega se tamo više nije moglo stanovati, a nije bilo sredstava za cjelovitu sanaciju, pa su, kao podstanari, odselili u jednu sobu na adresi Klaićeva 42.

5.2. Prvostupanjski sud je odbio zahtjev tužitelja – protutuženika (a prihvatio zahtjev podnositelja) zauzevši stajalište da je podnositelj unutar roka iz članka 33. stavka 2. Zakona o najmu stanova (28. travnja 1997.) zatražio od pok. Mate Tomića sklapanje ugovora o najmu stana, a sve i da to nije učinio u roku, iz članaka 30. i 31. istog zakona proizlazi da se pravo najmoprimca stječe na temelju zakona, ispunjenjem zakonskih pretpostavki, pa sklapanje samog ugovora nema konstitutivno značenje za stjecanje prava. Time je, prema stajalištu suda, podnositelj u posjedu stana na temelju valjane pravne osnove.

Sud također smatra da tužitelji – protutuženici prije podnošenja tužbe nisu postupili sukladno članku 22. u vezi s člancima 19., 21. i 40. stavak 1. alineja 1. Zakona o najmu stanova, jer opomena pred tužbu od 23. rujna 2003. nema značenje pisanog otkaza, a i kada bi ga imala, do podnošenja tužbe parničnom sudu nije bio protekao otkazni rok, pri čemu je i otkazni rok Zakonom o najmu stanova određen različito u slučaju kada se najam otkazuje na temelju razloga iz članka 19. (tri mjeseca) odnosno kada se otkazuje na temelju razloga iz članka 21. Zakona o najmu stanova (šest mjeseci). Sud navodi i da su tužitelji – protutuženici tužbu podnijeli pozivajući se na članak 33. Zakona o najmu stanova, to jest na okolnost da podnositelj nije u zakonskom roku zatražio sklapanje ugovora o najmu stana, međutim, smatra kako ni u slučaju da su tužitelji postupili sukladno članku 22. u vezi s člancima 19., 21. i 40. stavak 1. alineja 1. Zakona o najmu stanova, ne bi uspjeli sa svojim zahtjevom, jer je u tom slučaju odgovarajuće pravne radnje potrebno poduzeti za vrijeme dok najmoprimac postupa protivno tim odredbama, a u konkretnom je slučaju utvrđeno da se stan nije davao u podnajam te da u njemu nije bilo poslovne djelatnosti, dok je podstanarka Ana Milošević iselila prije smrti pok. Mate Tomića, a nije dokazano da bi se on njezinom stanovanju u stanu protivio i poduzimao kakve radnje u vezi s tim. Jednako stajalište sud je zauzeo i u odnosu na činjenicu da podnositelj nije podmirivao režijske troškove još za života pok. Mate Tomića, koji zbog toga nije poduzimao nikakve pravne radnje. Također je utvrđeno da su se podnositelj i pok. Mate Tomić sporazumjeli o plaćanju najamnine jednom godišnje pa da se tužitelji neosnovano pozivaju na neplaćanje najamnine.

Prvostupanjski sud konstatira i da je podnositelj osoba bez prihoda, a njegova kćerka studentica te da neplaćanje najamnine i režijskih troškova ne proizlazi iz njihovog nemara, već iz objektivnog nedostatka financijskih sredstava. Osim toga, smatra da nije dokazano da bi kćerki prvotužitelja, koja bi trebala useliti u sporni stan, taj stan bio doista potreban. Pritom izražava stajalište prema kojem neopravdano, samovoljno i jednostrano otkazivanje najma stana osobi koja nema drugog smještaja nije intencija Zakona o najmu stanova, čak ni nakon što je Ustavni sud ukinuo odredbe tog zakona koje su vlasnika stana obvezivale da najmoprimcu najprije osigura drugi odgovarajući stan.

U pogledu podnositeljevog protutužbenog zahtjeva, prvostupanjski sud je utvrdio da je podnositelj suvlasnik kuće u k.o. Zaton, ali da je riječ o kući od svega 60 m^2, s jednom većom i jednom malom sobom, kuhinjom i kupaonicom, sa septičkom jamom, vodovodnim priključkom i strujom, bez grijanja, u kojoj tijekom ljeta boravi podnositeljeva majka. Zauzeo je stajalište da suvlasništvo takve kuće nije zapreka za sklapanje ugovora o najmu stana sa zaštićenom najamninom, da je ugovor sastavljen u skladu s člankom 5. Zakona o najmu stanova te je podnositeljev protutužbeni zahtjev prihvatio.

5.3. Drugostupanjski sud odbio je žalbu tužitelja – protutuženika i u cijelosti se suglasio s utvrđenjima i pravnim stajalištima prvostupanjskog suda.

5.4. Tužitelji – protutuženici podnijeli su izvanrednu reviziju Vrhovnom sudu u kojoj su naznačili sljedeće četiri pravna pitanja:

1. Smatra li se kontinuirano neizvršavanje obveza najmoprimca osnovom za otkaz ugovora o najmu sukladno članku 19. stavku 3. Zakona o najmu stanova?;

2. Može li se pisana opomena pred tužbu smatrati otkazom u smislu članka 19. Zakona o najmu stanova?;

3. Ima li najmoprimac pravo na zaštićenu najamninu ukoliko je vlasnik useljive kuće?;

4. Je li protek otkaznog roka pozitivna procesna pretpostavka za podnošenje tužbe zbog iseljenja?

Vrhovni sud je ocijenio da pitanje pod brojem 3 nije važno za rješenje konkretne pravne stvari te je u tom dijelu reviziju odbacio, dok je u odnosu na ostala revizijska pitanja zauzeo pravna stajališta suprotna stajalištima nižestupanjskih sudova u konkretnom slučaju, ocijenivši da su ti sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo i postupili protivno već zauzetim pravnim stajalištima revizijskog suda.

U tom smislu, Vrhovni sud u osporenoj revizijskoj odluci ističe da je kod otkazivanja najma stana iz više otkaznih razloga dostatno da je ispunjen i samo jedan od njih, primjerice onaj iz članka 19. stavka 1. alineje 1. Zakona o najmu stanova. Navodi, nadalje, da je u konkretnom slučaju plaćanje najamnine prestalo u kolovozu 2001., a da druge obveze nisu podmirivane kroz dugo razdoblje, neke još od 1998. godine, pa da, prema tome, ovi otkazni razlozi nisu otklonjeni ni u vrijeme pokretanja parnice (te postoje i dalje, unatoč tome što prvostupanjski sud smatra da takvo postupanje najmoprimca opravdava njegova teška financijska situacija).

Vrhovni sud navodi da, prema članku 19. stavku 3. Zakona o najmu stanova, kada najmoprimac više od dva puta postupi suprotno ugovoru odnosno zakonu, najmodavac ima pravo ugovor otkazati i bez opomene iz stavka 2. istog članka Zakona o najmu stanova. U konkretnom slučaju je utvrđeno da je najmoprimac nedvojbeno kroz duže vrijeme i višekratno zanemarivao svoje obveze – stoga mu tužitelji nisu ni bili dužni upućivati opomenu, već pisani otkaz. Pritom Vrhovni sud ocjenjuje da je u konkretnom slučaju opomena od 23. rujna 2003., upućena podnositelju, imala stvarni sadržaj pisanog otkaza, jer se od njega nije tražilo da otkloni otkazne razloge (neplaćanje najamnine i drugih obveza), već da iseli iz stana i preda ga vlasnicima. Pritom se Vrhovni sud pozvao i na svoju praksu u usporedivim predmetima, u kojoj je zauzeo stajalište da čak i tužba radi otkaza stanarskog prava može biti zamjena za pisanu opomenu, ako stanar u primjerenom roku po primitku tužbe ne otkloni otkazni razlog.

Vrhovni sud ističe da i sam podnositelj iskazuje kako je opomenu (a zapravo pisani otkaz ugovora o najmu stana) od 23. rujna 2003. primio pa, prema stajalištu tog suda, od tada nije imao status najmoprimca, tako da je upravo ta činjenica (gubitak statusa najmoprimca), a ne neka druga, zapravo pravna osnova konkretne tužbe.

Vezano uz pitanje otkaznog roka, Vrhovni sud izražava stajalište (pozivajući se i na svoja ranija istovjetna stajališta) da protek otkaznog roka nije procesna pretpostavka za utuženje, to jest o proteku tog roka ne ovisi dopustivost tužbe te činjenica da rok nije protekao ne rezultira odbacivanjem tužbe. Jedino u slučaju kada otkazni rok ne protekne ni do donošenja prvostupanjske odluke, tada je to razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva na iseljenje, jer pri odlučivanju o kondemnatornim zahtjevima sud mora imati u vidu okolnosti koje postoje u trenutku donošenja odluke. U konkretnom slučaju tužba jest podnesena prije isteka otkaznog roka od tri mjeseca, ali je nesporno da tuženik – protutužitelj do zaključenja glavne rasprave 21. veljače 2008. nije iselio iz spornog stana, a pritom su ispunjeni otkazni razlozi iz članka 19. stavka 1. Zakona o najmu stanova, što je dostatno za prihvaćanje zahtjeva tužitelja.

Stoga je Vrhovni sud osporenom presudom i rješenjem preinačio nižestupanjske odluke.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

6. U ustavnoj tužbi podnositelj više puta ističe da je sporni stan njegov jedini dom, a da nakon preinačenja presude, do kojeg je došlo u postupku u kojem nije pravično suđeno, on više nema nikakve mogućnosti obrazložiti okolnosti odlučne za njegov status, čime je doveden u nejednak položaj u odnosu na tužitelje u sporu.

Tvrdi da su tužitelji prije i tijekom parničnog postupka mijenjali razloge za otkaz najma, a i sam Vrhovni sud je učinio to isto kada je zauzeo stajalište da on nije plaćao najamninu i ostale obveze, budući da je tužba protiv njega bila podnesena samo zbog toga što nije u zakonskom roku s prednikom tužitelja sklopio ugovor o najmu stana. U postupku je, naprotiv, utvrđeno da je on taj ugovor pokušavao sklopiti, ali je pok. Mate Tomić to izbjegavao. Pritom se Vrhovni sud nije osvrnuo na okolnost da podnositelj u spornom stanu nije mogao stanovati, jer se »fizički raspao«, što su bili dužni sanirati tužitelji kao vlasnici, koji su i krivi za stanje u kojem se stan nalazio, a za to vrijeme on nije ni bio dužan plaćati najamninu i režije. Također je u postupku utvrđeno da stan nije iznajmljivao trećim osobama pa su na temelju svega što je utvrđeno otpali otkazni razlozi iz tužbe, kao i svi ostali otkazni razlozi. Navodi i da je »u javnobilježnički polog uplatio tužiteljima zaostale najamnine odmah nakon što je uselio u adaptirani stan čije uređenje je sam platio, a tužitelji su 23. rujna 2008. i preuzeli polog na svoje račune ... trenutkom useljenja također (je) podmirio i režijska dugovanja«.

Naglašava da je tijekom postupka više puta isticao kako on i kćerka nemaju gdje drugdje stanovati, osim u spornom stanu, ali se, za razliku od prvostupanjskog suda, Vrhovni sud na to nije osvrnuo, iako ga na to obvezuju stajališta i kriteriji utvrđeni kroz pravnu praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP), kao i Ustavnog suda.